

ΑΠΟ ΤΑ ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ

Του κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

Ο ΓΑΒΡΗΛΙΔΗΣ

Τὸ «Μὴ Χάνεσαι».—Πρὸς ἀνέυρεσιν τοῦ Τσακιτζῆ.—Ἕνας χαρακτηρησμός γιὰ τὸν Εὐταξία.—Τί εἶνε ἡ ζωὴ. Τὸ συγχαρητήριο διὰ τὸν Δεμερτζῆ.—Οἱ γάμοι τοῦ Σουρῆ.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)
Τὸν τίτλον τὸν πῆρε ἀπὸ μὴν φράσιν τοῦ τότε Πρωθυπουργοῦ Κομμουνδούρου.
— Μὴ χάνεσαι !
Ποῦ ἰσοδυναμοῦσε μὲ τὸ κατόπιν :
— « Ἐγὼ θὰ φτιάσω τὸ Ρωμαίτικο ; ».
Γραφεῖα τὸ « Μὴ χάνεσαι » δὲν εἶχε κατ' ἀρχάς.

Ὁ Γαβριηλίδης κατοικοῦσε εἰς ἓνα ὑπερῶν τοῦ Ξενοδοχείου « Ἀτιτζή » καὶ ἔγραφεν ἐκεῖ, μέσα στὸ ἀστρωτὸ κρεβάτι του καὶ τὸν πλημμερισμένον ἀπὸ ὑπνοὶν νεύρα νιπτήρι του. Οἱ ἄλλοι συντάκται ἔφερναν ἐκεῖ ἑτοιμὰ τὰ χειρόγραφα τους.

Ὁ Κόκκος ἔφερεν τὸ νέο του ποιῆμα, ὀριζόμενος πάντοτε εἰς τὴ ζωὴ τῆς γυναικὸς του, ὅπως μὰς διηγεῖτο ὁ Βελλιανίτης, ἀν ἐνθυμούμαι καλῶς, μιὰ ἡμέρα, ὅτι ἦτο τὸ καλλίτερό του καὶ ἀξιοῦσε νὰ τὸν ἀκούσουνε αὐτοσυναίμει. Καὶ τὸν ἀκούγαν θέλοντας καὶ μὴ θέλοντας, ὁ Γαβριηλίδης μὲ τὰ νυκτὰ του καὶ οἱ ἄλλοι ὀρθοὶ μὲ τὸ καπέλλο τους.

Ὁ Σουρῆς ὅμως δὲν ἔγραφε ποτὲ τοὺς στίχους του ἀπὸ πρῖν. Εἶχεν ὡς γραφεῖο του ἢ τὸ ἀσυγγύριστο δωμάτιον τοῦ Γαβριηλίδου, ὅπου γιὰ νὰ μὴ φύγη καὶ ἀφίσει ἀτελείωτο τὸ ποίημα, ἢ γιὰ νὰ μὴ τὸν ἀνησυχίσουν καὶ τὸ διακόψει, ὁ Γαβριηλίδης τὸν... ἐκλείδωνε μέσα, φροντίζων νὰ τοῦ ἔχη ἕναν ἑτοιμο καφρὲ καὶ ἀρετὸ καπνὸ.

Καμμιὰ φορὰ ὁ Γαβριηλίδης τὸν λησμονοῦσε ἐκεῖ μέσα.
Ἔτσι ὁ Σουρῆς ἔπειτα προτίμησε νὰ γράφῃ τὰ ποιήματά του εἰς τὴν αὐλὴ τοῦ τυπογραφείου. ***

Εἰς τὸν τίτλον τοῦ « Μὴ Χάνεσαι » ἀπεικονίζετο καὶ ἡ μορφή τοῦ Κομμουνδούρου, ἐν γελοιογραφικῇ προτομῇ παρὰ τὴν τζιπέζαν τοῦ συντάκτου, τὸν ὅποιον, φαίνεται, ἐνέπνεεν.

Ὅταν δὴς κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1883, ὁ Κομμουνδούρος ἠσθῆνης βαρεῖα, τὸ « Μὴ Χάνεσαι » ἔβαλε ἄλλον τίτλον μὲ γράμματα ἄλλα.

Ὁ Γαβριηλίδης ἐξήγησε τὴν ἀλλαγὴν, γράψας εἰς τὸ φύλλο :
« Αἱ κρίσεις σιγαμὶ ἄς διέρχεται ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀντιπολιτεύσεως, δὲν μὰς ἐπιτρέπουν νὰ ἔχωμεν τὴν προσημνῆν ἐν ὁπωσδήποτε ἐν συνδυασμῷ γελοιογραφικῆς προμετωπίδος ».
— Ἄν ἀλλάξαμε ὅμως ἐπικεφαλίδαν, ἔλεγεν, δὲν ἀλλάξαμε ὅμως καί... κεφάλι ***

Μιὰ φορὰ, κατὰ τὸ 1909—1910, ἐπὶ Κυβερνήσεως Βενιζέλου, συνεδάσαν μιάν δημοσιογραφικὴν ἀποστολὴν μου, ἐν συνδυασμῷ μὲ ἐπίσημον ἐντολήν, γιὰ νὰ πάω στὴν Μικρὰ Ἀσία καὶ κατορθώσω νὰ συναντήσω τὸν διάσημον τότε ἐκεῖ καὶ περιφημον γιὰ τὰ κατορθώματά του καὶ τὴν παλληκαριά του Τοῦρκου λήσταρχο Τσακιτζῆ. Ἐπρόκειτο καὶ περὶ χρησιμοποιοῦσός του εἰς τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα :

Ὁ σκοπὸς τῆς μεταβάσεώς μου καὶ ἡ ιδιότης μου, ἔπρεπε νὰ μείνῃ μυστικῇ.

Ἐπίγαμε μὲ τὸν ζωγράφον Προκοπίου. Γυρίσαμε Βαϊντίρη, Ὁδεμῆσιο καὶ Μπόζ-Δάγ, — ὁ Προκοπίου εἶχεν ἀνθρώπους συγγενεῖς του, ποὺ ἦσαν φίλοι τοῦ Τσακιτζῆ καὶ τὸν συναντοῦσαν.

Σὰν περάσαμε τὸ Ὀντεμῆσι, πρὸς τὸ βουνὸν τοῦ Μπόζ-Δάγ, ἐκεῖ ἐχαθάρκαμε ἐπὶ ἀρετὲς ἡμέρας καὶ ἐβδομάδες. Ὁ Γαβριηλίδης, ποὺ δὲν ἐλάμβανε περὶ εἰδήσεις μας, εἶχεν ἀνησυχίσει τρομερά.

Τέλος μιὰ ἡμέρα μὲ εἶδεν ἔξαφνα μπροστά του.

ἈΠΕΚΔΟΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ

— Ἐάν ὁ ἄνθρωπος ἐγεννᾶτο μὲ κέρατα, θὰ ἦταν τὸ φρονιμώτερο τῶν ζώων. ***

Ἐραῖος εἶνε καὶ ὁ ἀφορισμὸς του, γιὰ τὴ ζωὴ.
— Ἡ ζωὴ εἶνε ἄνθος ποὺ βλαστάνει καὶ στὴν πόρτα τοῦ πλουτοῦ καὶ στὴν πόρτα τοῦ φτωχοῦ.
Ἐκεῖνος τὴν ποτίζει μὲ σαμπάνια καὶ ὁ φτωχὸς μὲ δάκρυα. ***

Στὰ πρῶτα χρόνια του, ἦταν Δημοκρατικὸς.
— Οἱ βασιλεῖδες, ἔλεγε, εἶνε τῆρας καλλιτεχνικοί. Ἀπὸ ἔξω πολυτέλειαν καὶ ἀπὸ μέσα σκότος. ***

Κάποτε εἰς τὸν Μητροπολίτην τοῦ Δεμῆ-Ἰσάα, Παρθένιον, ποὺ τοῦ ἔλεγε γιὰ τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ καὶ τὰς κακίας τῶν ἀνθρώπων, ἀπήντησε.
— Σεβασμώτατε, δυσφορεῖ ὁ Θεὸς γιὰ τὴν κακίαν τῶν ἀνθρώπων. Ἐπρεπεν ὅμως νὰ ἦτο ἄνθρωπος καὶ ὁ Θεός, γιὰ νὰ ἰδοῦμε τί θὰ ἦτο ! ***

Τώρα θέλετε καὶ ἓνα συγχαρητήριο γιὰ τὸν Δεμερτζῆ ;
Τὸ ἔγραψεν ὁ Γαβριηλίδης τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1881.
Ὁλόδροσο, Γαβριηλίδου, πρωτότερον πολλὰ λέγων, πολλὰ σημαῖνον, πολλὰ ἀφῖνον νὰ ἐννοηθοῦν, καὶ πολλὰ κρυπτὰ ἀποκαλύπτον.

Καθὼς πίνει κανεῖς, ἀγὰ-ἀγὰ, τὸ καλὸ κρασί, γιὰ νὰ παραίτηγῃ τὴν ἠδονὴν του, ἀγὰ καὶ ἡμεῖς ἀναγγέλλομεν τὰς ἐπιτυχεῖς ἐξετάσεις καὶ τὴν διδακτορικὴν ἀναγόρευσιν τοῦ φιλάτου Μ. Μ. Ε. Ο. Τ. Ξ. η, παιδοῦ Ἀθηνῆαϊκοῦ. Πολλοὶ φίλοι ἐξακολουθοῦν ἀκόμα νὰ τὸν συγχαίρουν φανερά, πολλοὶ φίλοι μυστικὰ, καὶ ἡμεῖς ὁλοφάνερα.

Συγχαίνατε τώρα τὸν συγχαρητήριο αὐτὸ, μὲ τὰ σερετότυπα καὶ ἀναλλοίωτα τὰ σύγχρονα, γιὰ τοὺς ἐπιτυχόντας στὰς ἐξετάσεις ἐκ περάτων καὶ πάσης φωλιάς Ἑλληνισμοῦ.

Ἄδου τὰς νενομισμένας ἐξετάσεις, ὁ βαθὺς τῆς ἐπιστήμης μύστης κ. Μαγδάκης, τῆς κλεινῆς οἰκογενείας τῶν Μαγδάκηδων ἀνηγορεύσῃ κ.λ.π... ***

Καὶ κρίνατε ἐγκεφάλους, διατυπώσεις, κόσμους καὶ ἐποχές, ἀνθρώπους καὶ ἀντιλήψεις. ***

Κι' ἀφοῦ πρόκειται περὶ Γαβριηλιδικῶν κοινωνικῶν, ἄς ἀναφέρουμε καὶ πᾶς ἀνήγγειλεν εἰς τὸ « Μὴ Χάνεσαι », τοὺς γάμους τοῦ Σουρῆ, ποὺ ὡς γράφομεν καὶ ἀνωτέρω, ἦταν τότε συνεγάτης του.

Ὁ στεφανῶν, ἐν ἐκάστῳ φύλλῳ, τὴν κορυσπὴν τοῦ « Μὴ Χάνεσαι » δημοφιλῆς συνεργάτης μας Γεωργίου Σουρῆς, ἐστεφανώθη μετὰ τῆς χαριέσεως δέσποινίδος Μαρίας Κωνσταντινίδου, τοῦ γένου Ροδοκανῆ. Παράνυμφος ἦτο ἡ καλλίστη κόρη Μαρία Μιχαήλ Μελά. Ὅλοι οἱ στενοὶ φίλοι τοῦ ποιητοῦ παρήσαν καὶ ὅλοι ἔσανον τοὺς γάμους αὐτοῦ μὲ τῆς ἀνθηρότερες εὐχές καὶ τὰ εὐκρινέστερα συγχαρητήρια... ***

Νὰ καὶ ἓνα τοῦ Νέγγρη : « Ἀφίκετο ὁ ...κύριος Ἀλέξανδρος Νέγγρης ». ***

Δὲν ἐχώνευε τοὺς χειροδικούντας ἀξιοματικοίς, τοὺς δέροντας τότε τοὺς τραυμαγέρηδες καὶ δημιουργόντας καθημερινῶς ἐπείσοδια στοὺς δρόμους, κατὰ ἀόπλων ἢ ἀδυνάτων πολιτῶν.

Ἐγρᾶφε λοιπὸν στὸν μακαριτὴν τὸν Δρογούμη, ὅταν ἦταν μιὰ φορὰ Πρωθυπουργός, ἐάν δὲν ἀπατώμα :

— Γιατί αὐτοὶ οἱ ἀμοχαρεῖς καταπεινῶν, ἀπέναντι τῶν πολιτῶν, μεταβιλλοῦνται εἰς κληροφῶνους ἢ ἐρωτευμένα ἀντομάκια πρὸ τῶν Πρωθυπουργῶν ;

Ἐάν δὲν εἰσθε σεῖς Πρωθυπουργός, θὰ ἔλεγα ἰδίῳ τὸ Πρωθυπουργός εἶνε ὁ ἀρχηγὸς τῆς καμύρας τῶν καὶ ἡμεῖς ἡ δημοσία δύναμις ἡ προσωρισμένη γιὰ τὴν καταδίωξιν τῆς καμύρας.

Ἄλλῃ ἡ δημοσία αὐτὴ δύναμις εἶνε ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀποπλισμένη καὶ σχεδὸν αἰχμάλωτος. ***

(Ἀκολουθεῖ)

